

e-ISSN 3060-5059

DOI: 10.67227

IJTIMOYIY-GUMANITAR SOHADA ILMIY-INNOVATSION TADQIQOTLAR

ILMIY METODIK JURNAL

Scientific and Innovative Research in
Social and Humanitarian Studies

Vol. 3 • Issue 9

2026

Founded in 2024

publishscience.uz

publish_science_journal@mail.ru

PEER REVIEWED • OPEN ACCESS

NAVOIY VILOYATIDA TURIZM VA TRANSPORT-LOGISTIKA TIZIMINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISHI

Fattoyev Islom Ilg'orovich

“Profi University” Navoiy filiali, o'qituvchi.

e-mail: fattoyevislom242@gmail.com ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-4513-5616>

Annotatsiya.

Mazkur maqolada Navoiy viloyatida turizm va transport-logistika tizimining shakllanishi hamda rivojlanish jarayonlari tarixiy-xronologik va statistik jihatdan tahlil qilingan. Tadqiqotda transport infratuzilmasining asosiy tarkibiy qismlari — avtomobil yo'llari, temir yo'l, havo transporti va xalqaro logistika markazining turizm destinatsiyalarini rivojlantirishdagi o'rni ochib berilgan. Navoiy xalqaro aeroportining 2008–2010-yillarda intermodal logistika markaziga aylantirilishi, Navoiy–Buxoro temir yo'l uchastkasining modernizatsiyasi va yuqori tezlikdagi temir yo'l qatnovlarining kengayishi hududning transport imkoniyatlarini yangi bosqichga olib kelgan. Statistik ma'lumotlar asosida 2016–2023-yillarda viloyatga tashrif buyurgan turistlar, joylashtirish vositalari va turistik yo'nalishdagi avtotransport vositalari dinamikasi tahlil qilingan. Shuningdek, 2024-yil ma'lumotlari asosida turistik firmalar, mehmonxonalar va boshqa joylashtirish vositalari hamda transport xizmatlari rivojlanishining hozirgi holati baholangan. Tadqiqot natijasida Navoiy viloyatida transport-logistika infratuzilmasini turistik marshrutlar bilan integratsiyalash, “transport + turistik xizmat” tamoyili asosida multimodal yo'nalishlarni shakllantirish va chekka turistik hududlarning transport qulayligini oshirish bo'yicha takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: Navoiy viloyati, turizm, transport, logistika, turistik destinatsiya, transport infratuzilmasi, aeroport, temir yo'l, avtomobil transporti, intermodal logistika, turistik marshrut.

ФОРМИРОВАНИЕ И РАЗВИТИЕ СИСТЕМЫ ТУРИЗМА И ТРАНСПОРТНО-ЛОГИСТИЧЕСКОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ В НАВОЙСКОЙ ОБЛАСТИ

Фаттоев Ислон Илгорович

Навоийский филиал «Profi University», преподаватель.

Аннотация.

В статье в историко-хронологическом и статистическом аспектах проанализированы процессы формирования и развития системы туризма и транспортно-логистической инфраструктуры Навоийской области. Раскрыта роль основных компонентов транспортной инфраструктуры — автомобильных дорог, железнодорожного и воздушного транспорта, а также международного логистического центра — в развитии туристских дестинаций. Преобразование Международного аэропорта Навои в 2008–2010 годах в интермодальный логистический центр, модернизация железнодорожного участка Навои–Бухара и расширение сети высокоскоростного железнодорожного сообщения вывели транспортные возможности региона на новый уровень. На основе статистических данных проанализирована динамика числа туристов, посетивших область в 2016–2023 годах, средств размещения и автотранспортных средств туристского назначения. Кроме того, на основе данных за 2024 год оценено современное состояние развития туристских фирм, гостиниц и других средств размещения, а также транспортных услуг. По результатам исследования разработаны предложения по интеграции транспортно-логистической инфраструктуры Навоийской области с туристскими маршрутами, формированию мультимодальных маршрутов на основе принципа «транспорт + туристская услуга» и повышению транспортной доступности удалённых туристских территорий.

Ключевые слова: Навоийская область, туризм, транспорт, логистика, туристская дестинация, транспортная инфраструктура, аэропорт, железная дорога, автомобильный транспорт, интермодальная логистика, туристский маршрут.

FORMATION AND DEVELOPMENT OF THE TOURISM AND TRANSPORT-LOGISTICS SYSTEM IN THE NAVOI REGION

Fattoyev Islom Ilg'orovich

Abstract.

This article analyzes the formation and development of tourism and the transport-logistics system in the Navoi Region from historical, chronological, and statistical perspectives. The study examines the role of the main components of transport infrastructure — roads, railways, air transport, and the international logistics center — in the development of tourism destinations. The transformation of Navoi International Airport into an intermodal logistics center in 2008–2010, the modernization of the Navoi–Bukhara railway section, and the expansion of high-speed rail services brought the region's transport capacity to a new level. Based on statistical data, the study analyzes the dynamics of tourist arrivals, accommodation facilities, and tourism-oriented motor vehicles in the region during 2016–2023. In addition, data for 2024 are used to assess the current state of tourism companies, hotels and other accommodation facilities, as well as transport services. Based on the findings, proposals are developed for integrating the transport and logistics infrastructure of the Navoi Region with tourist routes, establishing multimodal routes according to the “transport + tourism service” principle, and improving transport accessibility to remote tourist areas.

Keywords: Navoi Region, tourism, transport, logistics, tourism destination, transport infrastructure, airport, railway, road transport, intermodal logistics, tourist route.

Kirish. Turizm hududiy iqtisodiyotning transport, joylashtirish, umumiy ovqatlanish, savdo, madaniyat va boshqa xizmat tarmoqlari bilan bevosita bog'langan kompleks sohasidir. U sayyohlarning manzilga yetib borishi, hududiy harakatlanishi, ekskursiyalarda ishtiroki va butun safar davomida qulaylik darajasini belgilovchi asosiy omillardan biri bo'lib, “turizm jami xizmatlarning 27 %ini tashkil etadi” [1; 111-b.]. Xususan, transport infratuzilmasi qanchalik rivojlangan bo'lsa, turistik oqim hajmi va ularga ko'rsatilayotgan xizmatlar sifati ham shunchalik yuqori bo'ladi. Shu sababli transport infratuzilmasi turistik destinatsiyaning hududiy shakllanishi va uning amaliy jihatdan foydalanish imkoniyatlarini belgilovchi muhim omillardan biri hisoblanadi.

Navoiy viloyati mazkur masalani o'rganish uchun alohida ahamiyatga ega. Hudud O'zbekistonning markaziy qismida joylashgan bo'lib, avtomobil va temir yo'l tarmoqlari, xalqaro aeroport hamda logistika markazi orqali respublikaning boshqa hududlari va xalqaro transport yo'nalishlari bilan bog'langan. Shu bilan birga, viloyatning turistik resurslari Navoiy shahri bilan cheklanib qolmaydi. Nurota, Sentob, Sarmishsoy, Qiziltepa, To'dako'l, Aydar-Arnasoy tizimi, Karmana, Raboti Malik, Konimex, Tomdi va boshqa hududlarda joylashgan tabiiy, tarixiy-arxeologik va madaniy obyektlar turli transport yechimlarini talab qiladi.

Karimov A. A.ning 2024-yilgi PhD dissertatsiyasi avtoreferatida keltirilgan ma'lumotlarga ko'ra, 2016–2023-yillarda viloyatga tashrif buyurgan turistlar soni 1,564 mln nafardan 2,358 mln nafargacha, turistik yo'nalishdagi avtotransport vositalari soni esa 35 tadan 110 tagacha oshgan [2; 15–18-b.]. Bu ko'rsatkichlar turizm xizmatlari kengayishi bilan turistlarni hudud bo'ylab tashish imkoniyatlari ham rivojlanganini ko'rsatadi.

Tadqiqotning dolzarbligi shundaki, Navoiy viloyatida transport infratuzilmasining ayrim elementlari rivojlangan bo'lsa-da, transport tarmog'i va turistik destinatsiyalar o'rtasidagi integratsiya masalasi alohida tarixiy va statistik tadqiqot sifatida yetarlicha tizimlashtirilmagan. Ayniqsa, xalqaro aeroport va logistika markazining turizmga bilvosita ta'siri, temir yo'l qatnovlari, avtomobil yo'llarining turistik obyektlarga kirib borish imkoniyati hamda hududlararo transportning turistik marshrutlar bilan bog'lanishi kompleks yondashuvni talab qiladi.

Tadqiqotning maqsadi Navoiy viloyatida turizm va transport-logistika tizimining shakllanishi va rivojlanish bosqichlarini aniqlash, transport infratuzilmasining turistik destinatsiyalar faoliyatiga ta'sirini statistik va tarixiy ma'lumotlar asosida tahlil qilishdan iborat.

Mazkur maqsadga muvofiq quyidagi vazifalar belgilandi: viloyat transport tizimining turizm bilan bog'liq tarixiy shakllanish bosqichlarini aniqlash; Navoiy xalqaro aeroporti va intermodal logistika markazining hududiy ahamiyatini baholash; avtomobil va temir yo'l infratuzilmasining turistik oqimlarga xizmat ko'rsatish imkoniyatlarini tahlil qilish; 2016–2024-yillardagi asosiy turizm va transport ko'rsatkichlarini qiyoslash; turistik destinatsiyalarni transport-logistika tizimi bilan integratsiyalash bo'yicha takliflar ishlab chiqish.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Tadqiqotda tarixiylik, xronologik izchillik, statistik tahlil, qiyosiy tahlil, tizimli yondashuv va hududiy tahlil usullaridan foydalanildi. Turizm va transportning o'zaro bog'liqligini aniqlashda hududiy infratuzilma va turistik oqim ko'rsatkichlari o'zaro qiyoslandi.

Tadqiqotning empirik bazasini O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasining SIAT ma'lumotlari, Navoiy viloyati statistika boshqarmasining turizm bo'yicha press-revizlari, Oliy attestatsiya komissiyasi ma'lumotlari, A. A. Karimovning 2024-yilgi PhD dissertatsiyasi avtoreferati, “O'zbekiston havo yo'llari” AJning tarixiy ma'lumotlari, “O'zbekiston temir yo'llari” AJ materiallari, TRACECA loyihasi hujjatlari va tegishli normativ-huquqiy hujjatlar tashkil etdi.

Transport xizmatlari hajmini baholashda SIATning yillik ko'rsatkichlari, turizm holatini baholashda esa turistlar oqimi, joylashtirish vositalari, turistik firmalar va turistik yo'nalishdagi avtotransport vositalari kabi indikatorlardan

foydalanildi.

MUHOKAMA

Navoiy viloyatida transport va turizm tizimlarining rivojlanishini tahlil qilish natijalari transport infratuzilmasining uch darajadagi vazifasini ko'rsatadi.

Birinchi daraja — hududga kirish imkoniyati. Bunda xalqaro aeroport, temir yo'l va magistral avtomobil yo'llari asosiy rolni bajaradi. Navoiy xalqaro aeroportining logistika markaziga aylantirilishi viloyatning xalqaro transport tarmog'idagi o'rnini mustahkamladi. Biroq uning turizm uchun samarasi yo'lovchi aviatsiyasi, xalqaro qatnovlar soni va turistik paketlar bilan integratsiya darajasiga bog'liq.

Ikkinchi daraja — hudud ichidagi harakatlanish imkoniyati. Navoiy shahriga qo'shni tumanlar va turistik obyektlar o'rtasidagi avtomobil yo'llarining sifati, jamoat transporti qatnovlari va transfer xizmatlarining mavjudligi mazkur darajani tashkil etadi.

Uchinchi daraja — turistik obyektlar o'rtasidagi bog'lanish. Zamonaviy turist ko'pincha bitta obyekt bilan cheklanmaydi. Masalan, Navoiy–Karmana–Raboti Malik–Sarmishsoy yoki Navoiy–Nurota–Sentob–Aydarko'l kabi kompleks marshrutlarni shakllantirish uchun transportning jadvali, yo'l sifati, transfer va gidlik xizmatlari o'zaro muvofiqlashtirilishi lozim.

Karimov A. A.ning tadqiqotida ham Navoiy viloyati turistik destinatsiyalarining samaradorligini oshirishda transport yo'nalishlarini takomillashtirish masalasi alohida vazifa sifatida belgilangan. Avtoreferatda Nurota, Qiziltepa va Xatirchi hududlarida yangi turistik yo'nalishlarni shakllantirish, Sentob hududida avtomobil va piyodalar harakatini yaxshilash uchun ko'priklar qurish kabi takliflar ilgari surilgan [2; 22–24-b.].

Bu jihatdan 2023–2026-yillarda Navoiy viloyatidagi ko'priklarni tiklash dasturi ham turizm uchun bilvosita ahamiyatga ega. Prezidentning PQ-330-son qaroriga ko'ra, 2023–2026-yillarda Navoiy viloyatida 51 ta ko'priknı tiklash uchun 149,8 mlrd so'mlik ishlar belgilangan [10]. Bunday infratuzilmaviy loyihalar, ayniqsa, turistik qishloqlar va tabiiy-rekreatsion hududlarning transport kirish imkoniyatini oshirishi mumkin.

Bundan tashqari, Navoiy viloyatida turizm va transportni rivojlantirishning istiqbolli yo'nalishlaridan biri raqamli multimodal turizm hisoblanadi. Bunda turistga "aeroport/temir yo'l stansiyasi – transfer – mehmonxona – turistik obyekt – qaytish" zanjirini yagona raqamli platforma orqali bron qilish imkonini beruvchi tizim yaratish mumkin.

Bunday tizim Navoiy shahrini nafaqat turistik markaz, balki viloyatning turistik destinatsiyalariga tarqatuvchi transport-logistika xabi sifatida rivojlantirishga xizmat qilishi mumkin.

NATIJALAR

Navoiy hududining zamonaviy transport tizimi viloyatning sanoatlashuvi va shaharlar tizimining shakllanishi bilan chambarchas bog'liq. Navoiy shahrining sanoat markazi sifatida rivojlanishi transport kommunikatsiyalarining kengayishini talab qildi. Mazkur jarayonda avtomobil va temir yo'l tarmoqlari hududning ishlab chiqarish hamda ijtimoiy-iqtisodiy aloqalarini ta'minlovchi asosiy infratuzilmaga aylandi.

Turizm nuqtayi nazaridan esa transportning vazifasi faqat yo'lovchini bir hududdan ikkinchisiga olib borish bilan cheklanmaydi. U turistik destinatsiyaning "kirish darvozasi" vazifasini bajaradi. Navoiy shahridan Nurota, Sarmishsoy, Sentob, To'dako'l yoki boshqa turistik obyektlarga borish imkoniyati turistik mahsulotning amaliy qiymatiga bevosita ta'sir qiladi.

Aeroport transportining rivojlanishi ushbu jarayonda alohida bosqichni tashkil etdi. Navoiy xalqaro aeroporti 1962-yilda tashkil etilgan bo'lib, keyinchalik uning funksional yo'nalishi oddiy yo'lovchi aeroportidan xalqaro yuk va logistika markazi elementlarini o'zida mujassamlashtirgan infratuzilmaga qarab o'zgardi. "O'zbekiston havo yo'llari"ning rasmiy tarixiy ma'lumotlariga ko'ra, 2008-yilda Navoiy aeroporti bazasida "Korean Air" bilan hamkorlikda intermodal logistika markazini tashkil etish ishlari boshlandi va Koreya aviakompaniyasi Navoiy orqali yuk tashish reyslarini amalga oshira boshladi [3].

2009-yilda Navoiydan Bangkok, Dehli va Mumbay yo'nalishlarida yuk tashuvchi A300-600 samolyotlarining muntazam ekspluatatsiyasi boshlandi [4]. 2010-yilda esa Navoiy xalqaro aeroportida yangi yuk terminali foydalanishga topshirildi [5]. Shu tariqa aeroportning transport-logistika funksiyasi sezilarli darajada kuchaydi.

Mazkur jarayonni turizm bilan bevosita bog'lashda ehtiyotkorlik zarur. Logistika markazining asosiy vazifasi yuk tashish bo'lgan bo'lsa-da, uning yaratilishi Navoiy hududining xalqaro transport tizimiga integratsiyasini kuchaytirdi. Bu esa hududning xalqaro aloqalari, investitsion jozibadorligi va xizmat ko'rsatish sektorining rivojlanishi uchun infratuzilmaviy asos yaratdi.

TRACECA doirasida 2009–2010-yillarda Navoiy xalqaro logistika markazini rivojlantirish bo'yicha texnik yordam va texnik-iqtisodiy asoslash ishlari olib borilgan. TRACECA hujjatlarida logistika markazlarining asosiy maqsadi multimodal transportni rivojlantirish, transport samaradorligini oshirish, tashish xarajatlari va vaqtini qisqartirish bilan bog'langan [6]. Bu jarayon Navoiy viloyatining turistik salohiyatiga bilvosita ta'sir qiluvchi omil sifatida baholanishi mumkin.

Navoiy viloyatida turizm rivojlanishining transport bilan bog'liq jihatlarini baholashda 2016–2023-yillardagi statistik ko'rsatkichlar muhim ahamiyatga ega (1-jadval).

Jadval ma'lumotlari bir necha muhim tendensiyanı ko'rsatadi. Birinchidan, 2016–2019-yillarda turistlar oqimi jadal o'sib, 2018-yilda 2,573 mln kishiga yetgan. 2020-yilda esa pandemiya va transport harakatlariga kiritilgan cheklovlar natijasida keskin pasayish kuzatilgan. Keyingi yillarda turistlar oqimining qayta tiklanishi transport xizmatlariga bo'lgan talabning ham tiklanishi bilan birga kechgan.

Ikkinchidan, 2016–2023-yillarda turistik yo‘nalishdagi avtotransport vositalari 35 tadan 110 tagacha ko‘paygan. Demak, ushbu davrda ko‘rsatkich qariyb 3,1 baravarga oshgan. Shu bilan birga, joylashtirish vositalari 11 tadan 210 tagacha ko‘paygan. Bu turistik mahsulotning faqat transport komponenti emas, balki joylashtirish va servis elementlari ham birgalikda rivojlanganini ko‘rsatadi.

1-jadval.

Navoiy viloyatida turizm va turistik transport ba’zi ko‘rsatkichlari.[2;15-18-b.].

Yil	Tashrif buyurgan turistlar, ming kishi	Mahalliy turistlar, ming kishi	Xorijiy turistlar, ming kishi	Joylashtirish vositalari, birlik	Turistik avtotransport, birlik
2016	1564	1550	14,2	113	35
2017	2131	2110	21,3	144	40
2018	2573	2540	32,6	215	53
2019	2461	2404	57,4	446	60
2020	21,3	18,5	2,8	75	70
2021	531	522	9,0	126	83
2022	1021	995	26,2	164	94
2023	2358	2200	157,7	210	110

Navoiy viloyatida transport xizmatlari hajmi ham so‘nggi yillarda sezilarli o‘sish ko‘rsatgan (2-jadval).

2-jadval.

Navoiy viloyatida transport xizmatlari hajmi [9].

Yil	Transport xizmatlari hajmi, mlrd so‘m
2010	188,7
2015	513,8
2020	1468,9
2022	2250,1
2024	3163,6
2025	3914,0

Milliy statistika qo‘mitasining SIAT ma‘lumotlariga ko‘ra, viloyatda transport xizmatlari hajmi 2010-yildagi 188,7 mlrd so‘mdan 2024-yilda 3 163,6 mlrd so‘mga, 2025-yilda esa 3 914,0 mlrd so‘mga yetgan [9]. 2010–2024-yillar oralig‘ida transport xizmatlari hajmi nominal qiymatda qariyb 16,8 baravar oshgan. Albatta, ushbu o‘shishni faqat turizm hisobiga izohlash mumkin emas. Navoiy viloyatining sanoat, kon-metallurgiya, savdo, logistika va boshqa iqtisodiy faoliyat tarmoqlari ham transport xizmatlariga katta talab yaratadi. Shuning uchun transport xizmatlari hajmini turizmning bevosita ko‘rsatkichi emas, balki turizm rivojlanishi uchun zarur bo‘lgan umumiy infratuzilmaviy muhitning indikator sifatida qo‘llash maqsadga muvofiq.

Shu bilan birga, Navoiy viloyatining turistik iqtisodiyotida transportning o‘rni alohida ahamiyatga ega. Ayniqsa, Nurota, Sentob, Sarmishsoy, Aydarko‘l, To‘dako‘l va cho‘l hududlaridagi turistik obyektlar shahar markazlaridan ma‘lum masofada joylashgani sababli “so‘nggi kilometr” transporti muammosi muhimligicha qolmoqda.

2024-yil ma‘lumotlari Navoiy viloyatida turizm xizmatlari bozorining pandemiyadan keyingi tiklanish bosqichidan o‘shish bosqichiga o‘tganini ko‘rsatadi. Navoiy viloyati statistika boshqarmasining ma‘lumotlariga ko‘ra, 2024-yilda viloyatda 28 ta turistik firma va tashkilot faoliyat yuritgan. Ular tomonidan 17,0 ming kishiga xizmat

ko'rsatilgan va 81 ta sayyohlik yo'llanmasi sotilgan. 2023-yilga nisbatan turistik firmalar soni 21,7 foizga, xizmat ko'rsatilgan shaxslar soni esa 3,0 foizga oshgan [7].

Bunda turistik firmalarning hududiy taqsimoti ham e'tiborga loyiq. 28 ta tashkilotning 14 tasi, ya'ni 50 foizi Navoiy shahrida joylashgan. Nurota tumanida faqat bitta turistik firma mavjud bo'lishiga qaramay, ushbu tashkilot tomonidan 5,3 ming kishiga xizmat ko'rsatilgani qayd etilgan. Bu Nurota hududining turistik ixtisoslashuvi yuqori ekanini ko'rsatuvchi muhim ko'rsatkichlardan biridir [7].

2024-yilda Navoiy viloyatida 36 ta mehmonxona va unga o'xshash joylashtirish vositalari faoliyat yuritgan. Ularda 1 119 ta xona va 1 978 ta joy mavjud bo'lib, yil davomida 48,3 ming kishi joylashtirilgan. 2023-yilga nisbatan obyektlar soni 12,5 foizga, xona fondi 18,9 foizga, joylar soni 20,2 foizga oshgan, biroq joylashtirilgan shaxslar soni 0,6 foizga kamaygan [8].

Bu holat transport va turizm infratuzilmasini tahlil qilishda muhim metodologik xulosani beradi: infratuzilmaning miqdoriy kengayishi turistlar oqimining avtomatik ravishda shunday nisbatda oshishini anglatmaydi. Transportning mavjudligi bilan bir qatorda turistik marshrutning mazmuni, narxi, xizmat sifati, mavsumiylik, reklama va turistik obyektning jozibadorligi ham talabni shakllantiradi.

3-jadval.

Navoiy viloyatida turizm va transport infratuzilmasining muhim rivojlanish bosqichlari.

Davr	Asosiy jarayon	Turizm uchun ahamiyati
1960-1980-yillar	Navoiy shahrining sanoat markazi sifatida shakllanishi, transport tarmoqlarining kengayishi	Hududlararo harakatlanish uchun infratuzilmaviy baza yaratildi
1991-2007-yillar	Mustaqillik sharoitida transport tizimining qayta tashkil etilishi	Ichki va xalqaro turizm uchun yangi transport aloqalari shakllana boshladi
2008-2010-yillar	Navoiy aeroportida intermodal logistika markazini shakllantirish, "Korean Air" bilan hamkorlik	Hududning xalqaro transport tizimiga integratsiyasi kuchaydi
2010-yildan keyin	Yuk terminali va aeroport infratuzilmasining rivojlanishi	Xalqaro iqtisodiy aloqalar va xizmatlar sektori uchun baza yaratildi
2016-2021-yillar	Turizmni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash, transport va turizm infratuzilmasining kengayishi	Turistik obyektlarga tashriflar va xizmatlar ko'lami oshdi
2021-yildan keyin	Temir yo'l uchastkalarini modernizatsiya qilish va yuqori tezlikdagi qatnovlar	Navoiyga temir yo'l orqali borish qulayligi oshdi
2022-2024-yillar	Turistik firmalar, joylashtirish vositalari va transport xizmatlarining kengayishi	Turizm industriyasining hududiy xizmatlar tizimi bilan integratsiyasi kuchaydi

Tadqiqot natijalari asosida Navoiy viloyatida quyidagi integratsiyalashgan modelni shakllantirish taklif etiladi:

- tashqi transport halqasi: Toshkent – Samarqand – Navoiy – Buxoro temir yo'l yo'nalishi va havo transporti;
- hududiy transport halqasi: Navoiy shahri – Karmana – Qiziltepa – Nurota – Xatirchi – Zarafshon;
- turistik mikroyo'nalishlar: Nurota – Sentob – Aydarko'l; Navoiy – Karmana – Raboti Malik; Navoiy – Sarmishsoy – Nurota; Qiziltepa – To'dako'l; Zarafshon – Qizilqum turistik yo'nalishi;
- servis integratsiyasi: transport + gid + joylashtirish + ovqatlanish + raqamli xarita + elektron bronlash.

Bunday modelda transport xizmatlari turistik mahsulotning alohida komponenti sifatida emas, balki turistik xizmatlarning yagona zanjirini birlashtiruvchi mexanizm sifatida qaraladi.

XULOSA

Navoiy viloyatida turizm va transport-logistika tizimining shakllanishi hududning sanoatlashuvi, transport-kommunikatsiya tarmoqlarining rivojlanishi va keyinchalik turizm sohasining institutsional jihatdan kengayishi bilan uzviy bog'liq bo'lgan. Dastlab transport asosan ishlab chiqarish va hududlararo iqtisodiy aloqalarni ta'minlash vazifasini bajargan bo'lsa, keyingi bosqichlarda uning turizmni rivojlantirishdagi funksiyasi ham kengaydi.

2008–2010-yillarda Navoiy aeroportining xalqaro logistika markazi sifatida rivojlantirilishi hududning xalqaro

transport tizimiga integratsiyasini kuchaytirdi. 2016–2023-yillarda esa turizm ko'rsatkichlarining tiklanishi va turistik yo'nalishdagi avtotransport vositalari sonining 35 tadan 110 tagacha ko'payishi turizm xizmatlari bilan transport imkoniyatlari o'rtasidagi aloqaning kuchayganini ko'rsatadi.

2024-yil ma'lumotlari ham turistik infratuzilmaning kengayayotganini ko'rsatmoqda. Viloyatda 28 ta turistik firma faoliyat yuritib, 17,0 ming kishiga xizmat ko'rsatgan. Mehmonxona va shunga o'xshash joylashtirish vositalari soni 36 taga yetgan va ularda 48,3 ming kishi joylashtirilgan. Shu bilan birga, joylashtirish obyektlari va o'rinlari sonining o'sishiga qaramay, joylashtirilgan shaxslar sonining biroz kamayishi infratuzilma kengayishi bilan talab o'rtasida avtomatik bog'liqlik mavjud emasligini ko'rsatadi.

Shu asosda quyidagi ilmiy-amaliy takliflarni ilgari surish mumkin:

- Navoiy shahrini viloyatning turistik transport-logistika hubi sifatida rivojlantirish;
- aeroport va temir yo'l stansiyasini turistik transfer xizmatlari bilan integratsiyalash;
- Nurota – Sentob – Aydarko'l, Navoiy – Karmana – Raboti Malik, Navoiy – Sarmishsoy kabi multimodal turistik marshrutlarni tashkil etish;
- turistik obyektlarga olib boruvchi mahalliy yo'llarning holatini turizm nuqtayi nazaridan alohida monitoring qilish;
- turistik firmalar tasarrufidagi transport vositalarini elektron bronlash tizimiga integratsiya qilish;
- turizm mavsumiyligini kamaytirish maqsadida transport xizmatlarini ekoturizm, ziyorat, gastronomik, arxeologik va sanoat turizmi yo'nalishlari bilan bog'lash.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Tuxliyev I. S., Xayitboyev R., Safarov B. Sh., Tursunova G. R. *Turizm asoslari: darslik*. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2014. – 332 b.
2. Karimov A. A. *Turistik destinatsiyalarni samarali rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish (Navoiy viloyati misolida)* : iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi avtoreferati. – Samarqand, 2024. – 60 b.
3. Uzbekistan Airways. *Our Story: 2008 Year* [Elektron resurs]. – [Manba](#)
4. Uzbekistan Airways. *2009 yil* [Elektron resurs]. – [Manba](#)
5. Uzbekistan Airways. *Aviakompaniya haqida ma'lumot: 2010 yil* [Elektron resurs]. – [Manba](#)
6. TRACECA Technical Assistance Projects. *Task C: Feasibility Study – Uzbekistan International Logistics Centre – Navoi*. – EuropeAid/125727/C/SER/Multi, 2010.
7. Navoiy viloyati statistika boshqarmasi. *Navoiy viloyatida turizm va dam olishni rivojlanishi. 2024-yil uchun press-reliz*. – Navoiy, 2025.
8. Navoiy viloyati statistika boshqarmasi. *Navoiy viloyatida turizm va dam olishni rivojlanishi. 2024-yil uchun*. – 2025. – Elektron resurs.
9. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. *Transport xizmatlari hajmi (yillik)*. – SIAT statistik ma'lumotlar bazasi. – [Manba](#)
10. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 10-oktabrdagi PQ-330-son *«Yo'l xo'jaligi sohasini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida»*gi Qarori. – [Lex.uz](#)
11. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 27-apreldagi 217-son *«2022–2026-yillarda Navoiy viloyati hududlarini kompleks ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish va aholi turmush darajasini yanada yaxshilashga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida»*gi Qarori. – [Lex.uz](#)
12. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. *Ko'rsatilgan bozor xizmatlari turlari bo'yicha hajmi (Navoiy viloyati), yillik*. – SIAT statistik ma'lumotlar bazasi.
13. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. *Umumfoydalanadigan qattiq qoplamali avtomobil yo'llarining uzunligi (yillik)*. – SIAT statistik ma'lumotlar bazasi.
14. World Bank. *Building Blocks for Integrated Transport and Logistics Development in Uzbekistan*. – Washington, D.C.: World Bank, 2020.
15. United Nations / UN Tourism. *International Recommendations for Tourism Statistics 2008*. – New York: United Nations, 2010.